

POLITYKA SPOŁECZNA

SPIS ROZDZIAŁÓW

Przedmowa do wydania III	17
--------------------------------	----

I. TEORETYCZNE PODSTAWY NAUKI O POLITYCE SPOŁECZNEJ

1. Polityka społeczna jako działalność i jako dyscyplina naukowa	21
2. Kwestia socjalna jako przedmiot nauki o polityce społecznej	61
3. Polityka społeczna w programach lat okupacji (1939 - 1945)	92
4. Doktryny polityki społecznej	99
5. Liberalizm i jego niektóre szkoły społeczne	107
6. Myśl narodowa, agraryzm i konserwatyzm a polityka społeczna	152
7. Socjalizm i jego niektóre szkoły społeczne	169
8. Doktryna socjalna Kościoła katolickiego i prawosławnego	192
9. Katolicyzm społeczny w Polsce	211
10. Ekokorozwój	231

II. PODMIOTY POLITYKI SPOŁECZNEJ I ICH AKTYWNOŚĆ

11. Organizacja Narodów Zjednoczonych jako podmiot globalnej polityki społecznej	245
12. Instytucje europejskiej polityki społecznej	272
13. Państwowe podmioty polskiej polityki społecznej	306
14. Fundusze celowe i składkowe w polityce społecznej	404
15. Samorząd terytorialny jako lokalny podmiot polityki społecznej	421
16. Pozapaństwowe podmioty polityki społecznej	463
17. Zakończenie – prognoza polskiej polityki społecznej	481

Przedmowa do wydania III	17
--------------------------------	----

I. TEORETYCZNE PODSTAWY NAUKI O POLITYCE SPOŁECZNEJ

1. Polityka społeczna jako działalność i jako dyscyplina naukowa	21
1.1. Geneza polityki społecznej	21
1.2. Nauka wobec konfliktu kapitał – praca	22
1.3. Pojęcie <i>polityka społeczna</i> w Polsce do II wojny światowej	23
1.4. Pojęcie <i>polityka społeczna</i> w Polsce powojennej	28
1.5. Polityka społeczna w latach stalinizmu	31
1.6. Nauka o polityce społecznej po 1957	32
1.7. Nauka o polityce społecznej po 1989	38
1.8. M. Weber i jego krytyka społecznych	42
1.9. Odpowiedź aksjologów	45
1.10. Zwolennicy kompromisu naukowego	47
1.11. Polityka społeczna w systemie nauk	49
1.12. Prekursorzy w nauce o polityce społecznej	53
1.13. Podsumowanie	59
2. Kwestia socjalna jako przedmiot nauki o polityce społecznej	61
2.1. Kwestia socjalna jako swoisty koszt postępu	61
2.2. Naukowa tradycja pojęcia <i>kwestia społeczna</i>	62
2.2.1. Ewolucjonizm kwestii socjalnej	62
2.2.2. Teoria asymetrii	63
2.2.3. Teoria nierówności	64
2.2.4. Teoria sprzeczności społecznych	67
2.2.5. Teoria zawodności ładu społecznego	68
2.3. Wymiary kwestii społecznej	71
2.3.1. Wymiar lokalny	71
2.3.2. Wymiar narodowy	73
2.3.3. Wymiar globalny	76
2.4. Polska kwestia społeczna w XX wieku	78
2.4.1. Dualne pojmowanie kwestii społecznej	78
2.4.2. Brak historii polityki społecznej	79
2.4.3. Podejście podmiotowe do kwestii społecznej	80
2.4.4. Podejście przedmiotowe do kwestii społecznej	83
2.5. Próba zdefiniowania kwestii społecznej	86
2.6. Podsumowanie	89
3. Polityka społeczna w programach lat okupacji (1939-1944)	92
3.1. W poszukiwaniu nowego ładu	92

3.2.	Koncepcje socjalistyczne (nie komunistyczne)	92
3.3.	Koncepcje narodowe	94
3.4.	Koncepcje chadeckie	96
3.5.	Koncepcje agrarne	97
4.	Doktryny polityki społecznej	99
4.1.	Doktryny polityki społecznej jako problem badawczy	99
4.2.	Funkcje doktryn polityki społecznej	103
4.3.	Niektóre metodologiczne problemy doktryn polityki społecznej	107
5.	Liberalizm i jego niektóre szkoły społeczne	110
5.1.	Założenia i nurty	110
5.2.	Brytyjski model liberalnej polityki społecznej państwa	115
5.2.1.	Ewolucja socjalnej roli państwa	115
5.2.2.	Edukacja jako sposób odnawiania życiowych szans	117
5.3.	Niemiecki model socjalnej gospodarki rynkowej	120
5.3.1.	Sytuacja powojenna - w poszukiwaniu nowego ładu	120
5.3.2.	Zasady socjalnej gospodarki rynkowej	122
5.3.3.	Socjalna gospodarka rynkowa w praktyce	124
5.3.4.	Zasada pluralizmu w polityce społecznej	126
5.4.	Społeczny empiryzm państwa polskiego lat 1918-1939	130
5.4.1.	Spór o czas pracy	130
5.4.2.	Przykłady walk parlamentarnych o kształt ustaw socjalnych	131
5.4.3.	Sanacja wobec polityki społecznej	133
5.4.4.	Empiryczne kształtowanie polityki społecznej	134
5.5.	Empiryzm W. Zawadzkiego	136
5.6.	Paternalizm A. Heydla	140
5.7.	Demokratyzacja polityki społecznej F. Zweiga	142
5.8.	Antyegalitaryzm w Polsce socjalizmu realnego	145
5.9.	Biurokratyzacja współczesnej polityki społecznej państwa	145
5.10.	Podsumowanie	151
6.	Myśl narodowa, agraryzm i konserwatyzm a polityka społeczna	152
6.1.	Wartości w myśli narodowej	152
6.2.	Kwestie społeczne S. Głębińskiego (1913r.)	153
6.3.	Kwestia robotnicza R. Dmowskiego	155
6.4.	Agraryzm	156
6.5.	Konserwatyzm	159
6.5.1.	Kwestie definicyjne	159
6.5.2.	Zasady konserwatyzmu	160
6.5.3.	Diagnoza sytuacji	161
6.5.4.	Program działań socjalnych	163

7. Socjalizm i jego niektóre szkoły społeczne	169
7.1. Socjalizm utopijny	169
7.2. Anarchizm	170
7.3. Socjalizm bezpaństwowy E. Abramowskiego	171
7.4. Marksizm	173
7.5. Spór o podmiotowość związków zawodowych w socjalizmie państwowym	174
7.5.1. Anarchosyndykalizm	175
7.5.2. Postulat upaństwowienia związków zawodowych	176
7.5.3. Platforma leninowska	177
7.6. Socjalizacja kapitalizmu E. Heimanna	178
7.7. Reformizm Z. Daszyńskiej-Golińskiej	182
7.8. Socjalizm gminny K. Krzeczковского	185
7.9. Humanizacja polityki społecznej J. Hochfelda	187
7.10. Trzecia droga A. Giddensa	189
8. Doktryna socjalna Kościoła katolickiego i prawosławnego	192
8.1. Natura teologiczna	192
8.2. Wymiary nauki społecznej Kościoła katolickiego	193
8.3. Metodologia nauki społecznej	193
8.4. Związek nauki społecznej z innymi naukami	193
8.5. Przedmiot nauki społecznej	194
8.6. Początki katolicyzmu społecznego	194
8.7. Pierwsze encykliki społeczne	195
8.8. Katolicki personalizm społeczny	198
8.9. Encykliki II Soboru Watykańskiego	199
8.10. Encykliki posoborowe	201
8.11. Zasady nauki społecznej Kościoła	204
8.12. Rezonans doktryny socjalnej Kościoła katolickiego	206
8.13. Doktryna społeczna prawosławia	207
9. Katolicyzm społeczny w Polsce	211
9.1. Okres I – lata 1832-1864	211
9.2. Okres II – lata 1865-1918	212
9.3. Okres III – lata 1918-1939	214
9.3.1. Podmiotowość robotników	214
9.3.2. Proletaryzm	216
9.3.3. Etyka pracy	217
9.3.4. Akcja Katolicka	217
9.3.5. Podsumowanie	218
9.4. Okres powojenny – Kościół jako aksjologiczny podmiot polityki społecznej	219
9.4.1. Czas pracy	220

9.4.2. Kodeks pracy	221
9.4.3. Sprawy robotnicze	221
9.4.4. Mechanizmy demoralizacji społecznej	223
9.4.5. Demografia i rodzina w memoriałach Episkopatu	224
9.4.6. Koncepcje nowego ładu społecznego	228
9.4.7. S. Wyszyński wobec „Solidarności”	229
10. Ekorozwój	231
10.1. Ekorozwój – rozwój zrównoważony	231
10.2. Kierunek ewolucji kwestii społecznej	232
10.3. Zieloni jako przykład nowego ruchu socjopolitycznego	233
10.3.1. Propozycje rozwiązań	237
10.4. Zieloni w Polsce	240

II. PODMIOTY POLITYKI SPOŁECZNEJ I ICH AKTYWNOŚĆ

Uwagi wstępne	243
11. Organizacja Narodów Zjednoczonych jako podmiot globalnej polityki społecznej	245
11.1. Rada Gospodarczo-Społeczna ONZ	248
11.2. Międzynarodowa Organizacja Pracy – ILO	249
11.3. Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Wyżywienia i Rolnictwa – FAO	252
11.4. Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury – UNESCO	254
11.5. Światowa Organizacja Zdrowia – WHO	256
11.6. Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju – IBRD	259
11.7. Międzynarodowy Fundusz Walutowy – IMF	260
11.8. Fundusz Narodów Zjednoczonych Pomocy Dzieciom – UNICEF	260
11.9. Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju – UNDP	264
11.10. Centrum Narodów Zjednoczonych ds. Osiedli Ludzkich – Habitat	265
11.11. Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców – UNHCR	265
11.12. Międzynarodowy Program ONZ ds. Kontroli Narkotyków – UNDCP	267
11.13. Światowy Program Żywnościowy – WFP	267
11.14. Instytut Narodów Zjednoczonych dla Szkolenia i Badań – UNITAR	268
11.15. Fundusz Narodów Zjednoczonych ds. Działalności Populacyjnej – UNFPA	269

11.16. Instytut Badań nad Człowiekiem – UNRISD	270
12. Instytucje europejskiej polityki społecznej	272
12.1. Rada Europy	272
12.2. Unia Europejska	273
12.2.1. Rada Unii Europejskiej	275
12.2.2. Komisja Europejska	275
12.2.3. Trybunał Sprawiedliwości	276
12.2.4. Komitet Ekonomiczno-Społeczny	280
12.2.5. Parlament Europejski	280
12.2.6. Rzecznik Praw Obywatelskich	282
12.3. Europejskie modele polityki społecznej	282
12.4. Europejskie fundusze strukturalne	287
12.5. Polityka społeczna w zintegrowanej Europie	293
12.5.1. Biała Księga edukacji i kształcenia	300
12.5.2. Europejskie uczelnie wobec nowych wyzwań	302
13. Państwowe podmioty polskiej polityki społecznej	306
13.1. Prawa socjalne w Konstytucji z 2.04.1997r.	306
13.2. Podmioty ustawodawcze polityki społecznej	317
13.2.1. Sejm i Senat	317
13.3. Podmioty wykonawcze polityki społecznej	320
13.3.1. Prezydent	320
13.3.2. Prezes Rady Ministrów	321
13.3.3. Rządowe Centrum Studiów Strategicznych	322
13.3.4. Minister Finansów	324
13.3.5. Minister Pracy i Polityki Społecznej	325
13.3.5.1. Zakład Ubezpieczeń Społecznych	329
Główne problemy pozostające w gestii Ministra Pracy i Polityki Społecznej.....	330
13.3.6. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	347
13.3.7. Minister Edukacji Narodowej i Sportu	349
Edukacja jako istotny segment polityki społecznej	350
13.3.8. Minister Sprawiedliwości	354
13.3.9. Minister Zdrowia	356
Zdrowie jako kluczowy segment polityki społecznej.....	356
13.3.9.1. Państwowa Inspekcja Sanitarna	367
13.3.10. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	369
Polityka społeczna wobec wsi	369
13.3.11. Urząd Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast	376
Mieszkalnictwo jako segment polityki społecznej	376
13.4. Podmioty kontrolne polityki społecznej	383

13.4.1. Najwyższa Izba Kontroli	383
13.4.2. Rzecznik Praw Obywatelskich	385
13.4.3. Rzecznik Praw Dziecka	391
13.4.4. Państwowa Inspekcja Pracy	392
13.5. Podmioty sądownicze polityki społecznej	394
13.5.1. Trybunał Konstytucyjny	394
13.5.2. Sądy pracy i ubezpieczeń społecznych	401
13.5.3. Sądy rodzinno-opiekuńcze	402
14. Fundusze celowe i składkowe w polityce społecznej	404
14.1. Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	406
14.2. Fundusz Pracy	407
14.3. Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	409
14.4. Fundusz Rezerwy Demograficznej	410
14.5. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	410
14.6. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	413
14.7. Fundusz Alimentacyjny (do 2001r.) i zmiany ustawowe	415
14.8. Państwowy Fundusz Kombatanów	416
14.9. Krajowy Fundusz Mieszkaniowy	417
15. Samorząd terytorialny jako lokalny podmiot polityki społecznej	421
15.1. Organizacja idei samorządności	421
15.2. Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie a rodzina	423
15.3. Pomoc społeczna	432
15.4. Ubóstwo w środowisku lokalnym	443
15.5. Bezdomność jako problem pomocy społecznej	454
15.6. Zakończenie	461
16. Pozapaństwowe podmioty polityki społecznej	463
17. Zakończenie – prognoza polskiej polityki społecznej	481
17.1. Ograniczenia w prognozowaniu	481
17.2. Prognozowanie poprzez scenariusze	483
17.3. Warunki prognozowania scenariuszy	484
17.4. Zmiana ustroju jako przesłanka do prognozowania	485
17.5. Scenariusze polityki społecznej	487
17.5.1. Scenariusz liberalny	488
17.5.2. Scenariusz neoliberalny (liberalizm socjalny)	491
17.5.3. Scenariusz neosolidarności społecznej	495
17.6. Zakończenie – jaki wybór?	497

Aneks – Międzynarodowe dokumenty dotyczące polityki społecznej	499
---	------------

A. Dokumenty ONZ	499
-------------------------------	------------

1. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (1948)	499
--	-----

2. Pakty Praw Człowieka (1966)	504
--------------------------------------	-----

3. Konwencja o Prawach Dziecka (1989)	509
4. Wykaz ratyfikowanych przez Polskę Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy	523

B. Dokumenty Rady Europy527

1. Europejska Karta Społeczna (1961-1996)	527
2. Europejska Karta Samorządu Terytorialnego (1985)	542
3. Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego (1975)	549
4. Europejska Konwencja o Przysposobieniu Dzieci (1967)	551
5. Konwencja Ramowa o Ochronie Mniejszości Narodowych.....	556
6. Europejska Konwencja o Wykonywaniu Praw Dzieci.....	561

C. Dokumenty Unii Europejskiej569

1. Karta Socjalna Wspólnoty Europejskiej (1989)	569
2. Wyciąg z Traktatu Ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Amsterdam 1997)	573

Bibliografia polska	580
---------------------------	-----

Wydawnictwa periodyczne	588
-------------------------------	-----

Bibliografia obcojęzyczna	589
---------------------------------	-----

Indeks nazwisk	594
----------------------	-----

Indeks rzeczowy	600
-----------------------	-----

Spis tabel, wykresów i schematów	607
--	-----

Streszczenie w języku angielskim	609
--	-----